

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Filozofická fakulta

Ústav věd o umění a kultuře

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Autor práce a studijní obor: **Mgr. Barbora Doležalová**, Kulturní studia

Název práce: **Není to pravda, ale mohla by být: fake news v současném českém mediálním prostoru**

Vedoucí práce: Mgr. Peter Chvojka, Ph.D.

Oponent práce: prof. PhDr. Bohumil Jiroušek, Dr.

Slovní vyjádření, náměty a otázky k obhajobě:

Barbora Doležalová nabízí ve své práci pohled na fenomén fake news z úhlu intersekcionalního feminismu. Tato perspektiva je nepochybně velmi originální a umožňuje autorce komplexní kritiku společenských diskurzů, kdy se její reflexe pohybuje na ose ideologicko (či neomarxisticko) – sémiotické. V metodologické části by se mohlo zdát, že ne zcela jistě stanoví své nástroje bádání a formuluje svá východiska spíše negativně – co dělat nechce, ale právě intersekcionalita feminismu a syntéza marxismu a sémiotické kritiky dovolují zaujmout zvolenou pozici. Diplomantka prokazuje vysokou citlivost ke zvolené tématice a osobní zaujetí. Již Platón ve svém dialogu Ión požaduje po rapsódech jednak objektivní (vědeckou) znalost látky, o níž pojednávají a jednak osobní nadšení. U diplomové práce s očekávanou převahou akademického přístupu je však riziko jakéhosi předimenzování autorčina zanícení. Domnívám se, že Doležalová pokouší tuto hranici únosnosti, nicméně v celkovém součtu zjevné sympatie k feminizmu vyváží akademickou poctivostí.

Přesto si dovolím tvrdit, že právě feminizmus v autorčině podání vyznívá místy dogmaticky až naivně. Například věta a citace: „Spolu s mnoha dalšími feministkami a feministy tvrdím, že „jediný pohled na svět – pohled mužů stojících u moci – není prostě k plnému

fungování světa dostačující“ (s. 16) vykazují právě to, co sémiotická kritika úspěšně demaskovala u patriarchálních floskulí (třeba naturalizací submisivní ženy): pohádkový, až mesiášský narativ o plném fungování světa, až to tu jednou dáme společným vnímáním dohromady. Pomohlo by především diplomantce samotné, kdyby kritičtěji vnímala nejen pravicový populismus (s. 36-37), patriarchální svět bílého muže, ale je načase podobně vtipně a obratně demaskovat i limity levicového populismu a feminismu samotného. Jako vyloženě agitační působí věty typu: „Feminismus si je více než jakékoliv jiné radikální hnutí vědom materiálního účinku obrazů a slov (...)“ (s. 16), ale budiž řečeno, že na téže straně najdeme výrok: „(...) je si vědoma političnosti feministických (nebo neomarxistických) teorií.“ Zajímavým jevem je autorkou několikrát na roveň daný výraz feminismus a neomarxismus, což evokuje nárok feminismu na univerzálnější roli v rámci neomarxismu, než má.

Z hlediska stylu a gramatiky je práce uspokojivá, škoda hrubek typu „nabití sociálního kapitálu“ (s. 56).

Odhlédneme-li od zmíněné agitační tóniny, předkládá Doležalová vyspělou práci s velkým množstvím načtené primární i sekundární literatury (české i cizojazyčné), prokazuje intuici a cit pro jazyk i pro kritické vnímání ideologické manipulace a poskytuje pečlivě zpracované a citacemi odborné veřejnosti provázené ukázky absurdních jevů dezinformační scény. Tu navíc dokáže klasifikovat z hlediska kulturního i sociálního. Důležitým postřehem diplomantky je skutečnost, že šíření fake news je především sociálním pojivem frustrovaných skupin a řešení typu zvyšování mediální gramotnosti je tudíž až sekundární (kapitola Typologie šířitelů podle STEM). Tato diplomová práce je důkazem povedené aplikace agendy kulturních studií do nejaktuálnějších problémů dneška.

U obhajoby by nicméně mělo zaznít, zda lze reflektovat limity a slabiny feminismu, pokud ano, jak je autorka vnímala ve své analýze, dále zda se nemůže toto radikální a jistěže velmi přínosné hnutí klasifikovat jako ideologické a zda nepodléhá stejným rizikům, jako každá jiná ideologie, tedy sklony k monosémizaci světa a možnému mocenskému zneužití.

Práci **doporučuji k obhajobě.**

Návrh na klasifikaci diplomové práce: **výborně**

.....
podpis vedoucího práce

V Českých Budějovicích dne 15. 1. 2023

Stupeň klasifikace:	Výborně	velmi dobře	dobře	nevyhověl
---------------------	---------	-------------	-------	-----------